

Sveriges produktion av nötkött och ägg ökar men importen tar ändå marknadsandelar

- Under första halvåret 2013 fortsatte Sveriges produktion av rött kött att tappa marknadsandelar mot importen, även fast produktionen av nötkött ökade.
- På marknaden för hästkött har inga större förändringar skett, trots skandalerna som drabbade sektorn både i Sverige och i EU i början av året.
- Inom äggsektorn ökade både produktion och självförsörjningsgrad första halvåret 2013, och branschen har för närvarande problem med överproduktion.

Bakgrund, syfte och avgränsningar

Under flera decennier har svensk animalieproduktion tappat andelar på den inhemska marknaden till förmån för importen. Den övergripande trenden är att självförsörjningsgraden minskar även om återhämtningar har skett enskilda år och variationer finns mellan köttslagen. Konsumtionen har ökat för samtliga studerade animalieprodukter utom för hästkött.

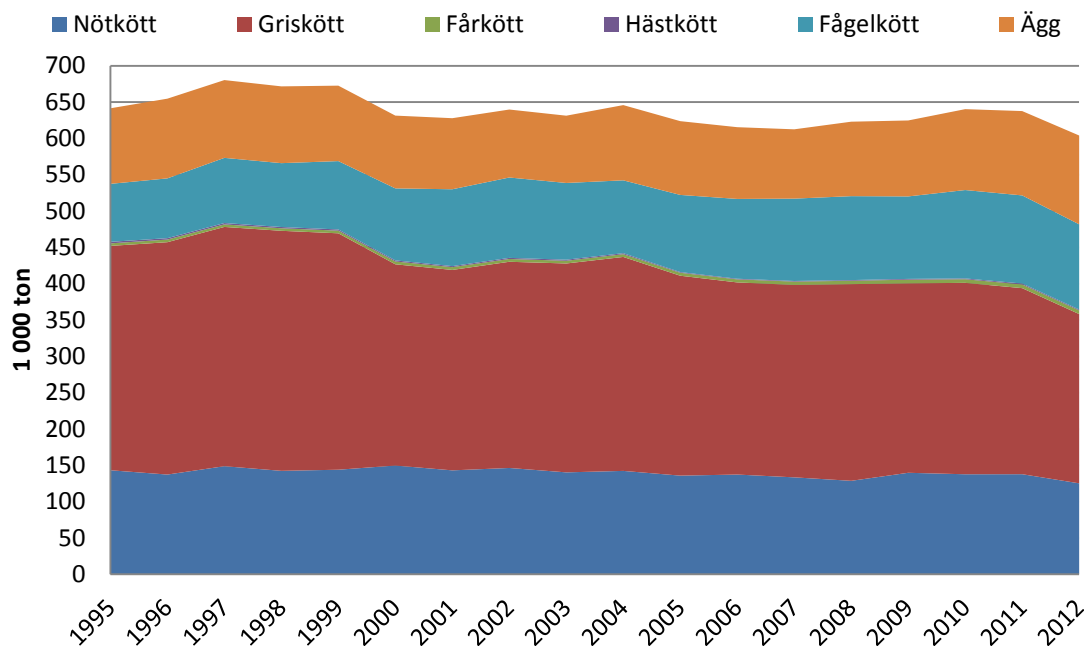
Vi beskriver Sveriges balanser för nötkött, griskött, får- och lammkött, hästkött, fågelkött och ägg samt analyserar kort orsakerna till utvecklingen. Viltkött är inte inkluderat eftersom statistikunderlaget är mer eftersläpande och osäkert. För mjölk och mejeriprodukter tar Jordbruksverket inte fram handelsbalanser, eftersom det inte finns någon tillräckligt bra modell för omräkning av mjölkprodukter till mjölkekvivalenter.

Balanserna sträcker sig fram till halvårsskiftet 2013. För fågelkött finns inga samlade uppgifter för handeln före 1990 och för ägg inleddes beräkningen av handeln uttryckt i skaläggsekvivalenter först 1994. Eftersom det inte går att göra tillförligliga beräkningar i efterhand för perioder så pass lång tid tillbaka har tabellerna olika startår. För fågelkött har produktionssiffrorna för andra kvartalet 2013 inte publicerats ännu, så balansen för första halvåret 2013 har inte kunnat räknas fram.

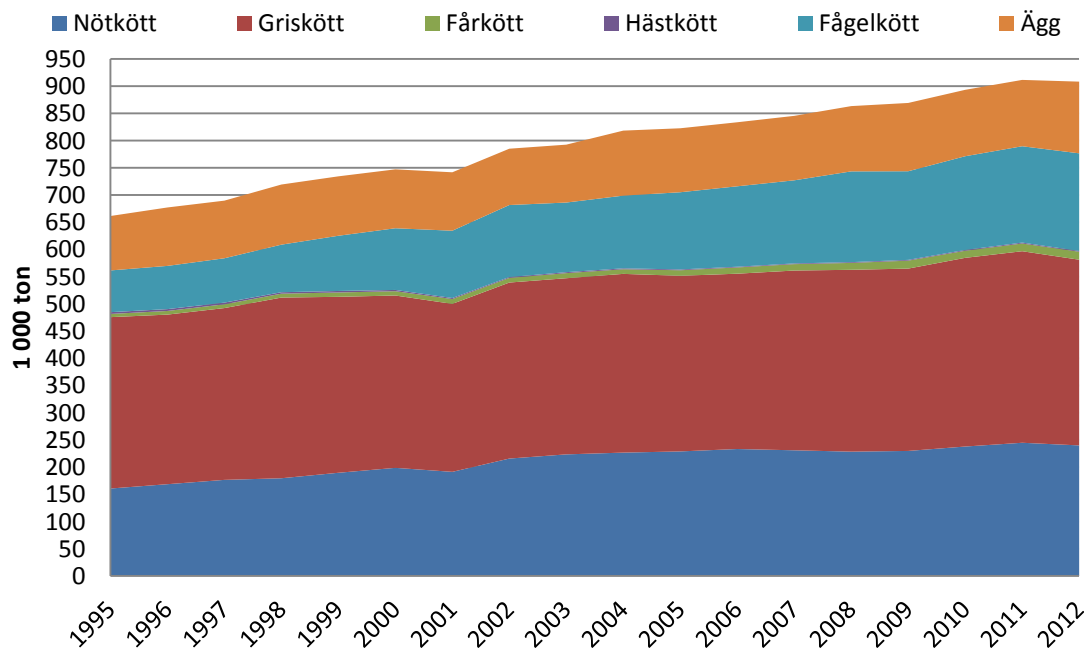

Minskande andel svenskt – utom för hästkött och ägg

Under åren kring Sveriges inträde i EU låg självförsörjningsgraden för de flesta av de studerade animalieprodukterna betydligt högre än idag. Året då Sverige blev EU-medlem var produktionen av kött och ägg ungefär lika stor som konsumtionen med 650 000 ton (se figur 1 och figur 2).

Figur 1 Svensk produktion av kött och ägg 1995-2012, 1 000 ton slaktkroppss-/skaläggsekvivalenter
Källa: Jordbruksverket och SCB

Figur 2 Svensk konsumtion av kött och ägg 1995-2012, 1 000 ton slaktkroppss-/skaläggsekvivalenter
Källa: Jordbruksverket och SCB

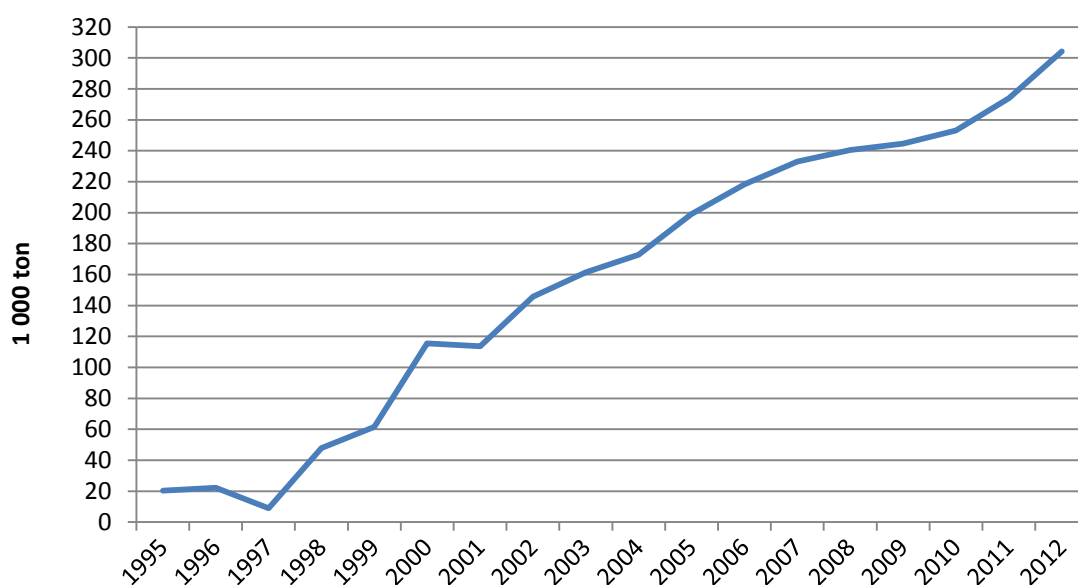

Produktionsminskningen av animalieprodukter var mest dramatisk 2000, 2005 och 2012. Vid samtliga tillfällen var det grisköttsektorn som volymmässigt bidrog mest till den vikande totalproduktionen av kött och ägg.

Konsumtionen av animalieprodukter visar tvärtemot produktionen en stadigt stigande trend. Sett till individuella år var ökningen störst 2002 då framför allt grisköttskonsumtionen återhämtade sig från en svacka åren innan. Uttryckt i kg per capita har konsumtionen av animalieprodukter ökat från cirka 60 kg 1990 till cirka 85 kg 2012. Eftersom den svenska produktionen samtidigt minskar så är det ökad import som tillgodoser den ökade konsumtionen. Med konsumtion avses här den volym slaktkroppsekvivalenter som går åt för att framställa köttet vi äter. Detta är främst intressant ur ett resursperspektiv. Den volym kött som vi faktiskt äter är betydligt lägre eftersom det finns ett svinn i form av bland annat ben, fett och vätska. För ägg avses den volym hela ägg med skal som går åt för att framställa allt vi äter som innehåller ägg. Mer information om svensk köttkonsumtion finns i Jordbruksverkets rapport 2013:2.

Den svenska konsumtionen av animalieprodukter ökade med 37 procent mellan EU-inträdet och 2012, medan produktionen minskade med 6 procent. Ökad importkonkurrens i samband med att Sverige blev en del av EU-marknaden är den dominerande orsaken till att svensk animalieproduktion tappat marknadsandelar. Förutom ökad konkurrens finns flera andra anledningar till balansutvecklingen, till exempel jordbrukspolitik, djur- och smittskyddsregler, ny teknik, ökade kostnader för insatsvaror och förändrade konsumtionsvanor.

Handelsunderskottet i animaliesektorerna började växa relativt snabbt efter Sveriges EU-inträde (se figur 3). Det senaste året som en svensk animaliesektor hade en positiv handelsbalans var 1998 då fågelköttsektorn hade ett överskott på 500 ton. Importvolymen 2012 var mer än fyra gånger så stor som exportvolymen sett till den samlade produktionen av kött och ägg.

Figur 3 Sveriges samlade handelsunderskott för kött och ägg, 1 000 ton

Källa: Jordbruksverket och SCB

Nötkött är det värdemässigt största köttslaget som produceras i Sverige och sektorn har en naturlig koppling till mjölkproduktionen. Volymmässigt har produktionen minskat med över 20 procent de senaste 30 åren medan importen har ökat kraftigt (se tabell 1).

Självförsörjningsgraden har gått från över 100 procent i början av 1980-talet till strax över 52 procent 2012. Första halvåret 2013 minskade självförsörjningen ytterligare till under 50 procent. Samtidigt har konsumtionen ökat med 80 procent de senaste 30 åren. Sverige har sålunda gått från ett stort handelsöverskott till ett ännu större handelsunderskott. En tydlig minskning av produktionen av nötkött 2005 berodde till stor del på övergången från produktionskopplade stöd till det frikopplade gårdsstödet och även nedgången 2012 hade jordbrukspolitiska skäl.

Tabell 1 Sveriges handelsbalans för nötkött, 1 000 ton slaktkroppsekvivalenter

År	Produktion	Import	Export	Konsumtion	Handelsöverskott	Självförsörjningsgrad	kg/capita
1981	158,8	5,1	13,4	150,4	8,3	105,5 %	17,4
1982	161,3	6,0	33,9	133,5	27,9	120,9 %	16,9
1983	161,2	7,0	23,5	144,8	16,4	111,4 %	17,0
1984	155,3	5,0	23,2	137,1	18,2	113,2 %	15,8
1985	157,8	7,0	33,9	130,9	26,8	120,5 %	16,5
1993	142,0	21,1	11,0	152,1	-10,1	93,3 %	17,4
1994	142,0	22,0	8,0	156,0	-14,0	91,0 %	18,0
1995	143,3	25,3	7,8	160,8	-17,4	89,2 %	18,5
2000	149,8	55,9	7,0	198,7	-48,9	75,4 %	22,6
2005	135,9	106,0	12,9	229,0	-93,0	59,4 %	25,6
2006	137,4	108,9	12,9	233,4	-96,0	58,9 %	25,9
2007	133,5	114,7	17,2	231,0	-97,5	57,8 %	25,5
2008	128,8	120,2	20,5	228,5	-99,7	56,4 %	25,1
2009	139,8	110,5	20,5	229,9	-90,0	60,8 %	25,1
2010	137,8	120,4	20,2	237,9	-100,1	57,9 %	25,8
2011	137,9	126,6	19,7	244,8	-106,9	56,3 %	26,3
2012	125,3	129,8	15,2	240,0	-114,6	52,2 %	
2012 juni	59,7	63,2	8,5	114,4	-54,8	52,1 %	
2013 juni	61,1	69,2	7,0	123,4	-62,2	49,6 %	

Källa: Jordbruksverket och SCB

Griskött är det volymmässigt största köttslaget i Sverige sett både till produktion och till konsumtion (se tabell 2). Samtidigt möter den svenska grisköttsproduktionen hård konkurrens från importen som har mångdubblats sedan 1980-talet. Sverige har gått från att vara självförsörjande på griskött med ett stort handelsöverskott under 1980-talet till 68 procent självförsörjningsgrad och handelsunderskott 2012. Minskningen av svensk grisköttsproduktion 2012 hade sin grund i en avvecklingsvåg av besättningar året innan, som i sin tur som berodde på kraftigt försämrade lönsamhet.

Tabell 2 Sveriges handelsbalans för griskött, 1 000 ton slaktkroppsekvivalenter

År	Produktion	Import	Export	Konsumtion	Handels- överskott	Själv- försörjningsgrad	kg/ capita
1980	317,0	11,0	34,0	294,0	23,0	107,8 %	34,5
1981	321,0	9,0	41,0	289,0	32,0	111,1 %	33,5
1982	325,0	8,0	58,0	275,0	50,0	118,2 %	31,7
1983	318,0	9,0	53,0	274,0	44,0	116,1 %	30,7
1984	323,0	6,0	75,0	254,0	69,0	127,2 %	29,4
1993	289,0	15,0	19,0	285,0	4,0	101,4 %	32,5
1994	308,0	15,0	22,0	301,0	7,0	102,3 %	34,0
1995	308,8	29,0	22,9	315,0	-6,2	98,0 %	35,5
2000	277,0	59,7	20,0	316,7	-39,7	87,4 %	35,3
2005	275,1	83,4	35,8	322,7	-47,6	85,2 %	35,9
2006	264,4	90,4	32,7	322,2	-57,8	82,1 %	35,6
2007	264,9	103,5	38,0	330,3	-65,5	80,2 %	36,1
2008	270,7	113,7	50,2	334,2	-63,5	81,0 %	36,2
2009	260,7	110,6	36,2	335,1	-74,3	77,8 %	36,2
2010	263,5	121,1	37,8	346,8	-83,3	76,0 %	37,1
2011	256,1	125,5	29,6	352,0	-95,9	72,7 %	37,4
2012	233,0	133,9	25,6	341,3	-108,3	68,3 %	
2012 juni	119,9	65,5	14,3	171,1	-51,2	70,1 %	
2013 juni	118,1	72,0	11,2	179,0	-60,8	66,0 %	

Källa: Jordbruksverket och SCB

Fågelkött är det köttslag som haft mest positiv produktionsutveckling sedan EU-inträdet (se tabell 3). Genom ökad efterfrågan och konkurrenskraftiga priser har fågelköttet tagit marknadsandelar från andra köttslag. Men trots att produktionen av fågelkött fördubblats har självförsörjningsgraden sjunkit från nära 100 procent till 65 procent. Förklaringen är att importen samtidigt har tredubblats. Fågelköttsektorn har gynnats av konsumtionstrender där vitt kött är ett växande inslag. Konsumtionen per person och år har ökat från 7,1 kg 1992 till 18,7 kg 2011.

Tabell 3 Sveriges handelsbalans för fågelkött, 1 000 ton slaktkroppsekvivalenter

År	Produktion	Import	Export	Konsumtion	Handels- överskott	Själv- försörjningsgrad	kg/ capita
1990	49,1	1,5	0,2	50,4	-1,3	97,4 %	5,9
1991	55,0	2,0	0,2	56,8	-1,8	96,8 %	6,5
1992	59,6	2,2	0,1	61,7	-2,1	96,6 %	7,1
1993	65,2	1,7	1,7	65,2	0,0	100,0 %	7,5
1994	75,0	2,0	5,0	72,0	3,0	104,2 %	8,2
1995	79,8	2,2	5,3	76,7	3,1	104,0 %	8,7
2000	99,1	20,2	6,0	113,3	-14,2	87,5 %	12,8
2005	106,2	48,1	12,5	141,9	-35,7	74,9 %	15,7
2006	109,9	53,5	15,5	147,8	-37,9	74,3 %	16,3
2007	113,3	55,1	15,6	152,7	-39,4	74,2 %	16,7
2008	115,5	62,8	11,5	166,8	-51,3	69,2 %	18,1
2009	113,5	60,2	10,9	162,8	-49,3	69,7 %	17,5
2010	121,7	64,5	13,9	172,3	-50,6	70,6 %	18,4
2011	121,3	69,2	13,4	177,0	-55,8	68,5 %	18,7
2012	117,3	76,9	14,8	179,4	-62,1	65,4 %	
2012 juni		38,3	7,1		-31,2		
2013 juni		40,0	6,8		-33,2		

Källa: Jordbruksverket, SCB och Svensk Fågel

I jämförelse med andra animalieprodukter är den svenska äggmarknaden mer skyddad från importkonkurrens. Reglerna kring salmonella innebär att ägg får importeras fritt från andra EU-länder endast om exportlandet har samma salmonellafria status som svensk äggproduktion. För övriga länder krävs särskilda intyg om att den exporterande anläggningen är salmonellafri. Importen av ägg omfattar främst äggprodukter och bearbetningar som innehåller ägg, medan exporten av ägg från Sverige i större utsträckning består av konsumtionsägg. Självförsörjningsgraden har varierat upp och ned men alltid legat över 80 procent sedan 1994. Produktionen har ökat med 19 procent sedan 1994 medan konsumtionen har ökat med 20 procent (se tabell 4). Både produktion och självförsörjningsgrad ökade första halvåret 2013. Den ökade produktionen beror på att många producenter investerat i flervåningssystem, i kombination med ökad inhemsk efterfrågan. Sektorn brottas dock med låg lönsamhet för närvarande på grund av överproduktion kombinerat med höga foderkostnader.

Tabell 4 Sveriges handelsbalans för ägg, 1 000 ton äggekvaliteter

År	Produktion	Import	Export	Konsumtion	Handels- överskott	Själv- försörjningsgrad	kg/ capita
1994	103,0	19,0	11,8	110,2	-7,2	93,5 %	12,5
1995	104,0	12,3	16,3	100,0	4,0	104,0 %	12,0
2000	100,2	26,6	18,5	108,2	-8,1	92,5 %	12,0
2001	97,8	29,6	20,0	107,4	-9,6	91,1 %	11,8
2002	93,6	37,1	27,2	103,5	-9,9	90,4 %	11,3
2003	92,6	38,5	24,8	106,4	-13,8	87,0 %	11,5
2004	103,6	42,1	26,2	119,5	-15,9	86,7 %	12,4
2005	101,5	44,0	27,9	117,6	-16,1	86,3 %	12,0
2006	98,8	45,9	27,0	117,7	-18,9	83,9 %	12,3
2007	95,4	51,3	28,3	118,4	-23,0	80,6 %	12,2
2008	102,5	46,6	29,1	129,9	-17,5	85,4 %	12,5
2009	104,5	49,0	28,0	125,5	-21,0	83,3 %	13,0
2010	111,3	52,4	41,7	122,0	-10,7	91,2 %	13,4
2011	116,1	49,8	43,9	121,9	-5,9	95,2 %	13,6
2012	122,2	51,4	41,8	131,8	-9,5	92,8 %	
2012 juni	60,8	27,1	21,4	66,5	-5,7	91,4 %	
2013 juni	64,3	24,7	21,6	67,3	-3,1	95,4 %	

Källa: Jordbruksverket, SCB och Svenska Ägg

Den totala konsumtionen av får- och lammkött har ökat med över 150 procent sedan 1994 (se tabell 5). Samtidigt har produktionen bara ökat med 23 procent, medan importen nästan har sexdubblats. Självförsörjningen av lammkött var låg redan före EU-inträdet och är idag lägst bland de undersökta produkterna.

Tabell 5 Sveriges handelsbalans för får- och lammkött, ton slaktkroppsekvivalenter

År	Produktion	Import	Export	Konsumtion	Handels- överskott	Själv- försörjningsgrad	kg/ capita
1994	4 090	1 717	75	5 732	-1 642	71,4 %	0,7
1995	3 490	3 055	695	5 850	-2 360	59,7 %	0,7
2000	3 917	4 279	227	7 969	-4 052	49,2 %	0,9
2001	3 843	5 168	153	8 858	-5 015	43,4 %	1,0
2002	3 856	4 843	167	8 532	-4 676	45,2 %	1,0
2003	3 749	5 798	181	9 365	-5 616	40,0 %	1,1
2004	3 802	4 940	245	8 497	-4 695	44,7 %	1,0
2005	4 067	6 573	475	10 165	-6 098	40,0 %	1,2
2006	4 205	7 619	391	11 433	-7 228	36,8 %	1,3
2007	4 603	7 673	493	11 784	-7 181	39,1 %	1,3
2008	4 630	8 531	495	12 666	-8 036	36,6 %	1,4
2009	5 063	9 768	246	14 585	-9 522	34,7 %	1,6
2010	4 993	8 205	226	12 972	-7 979	38,5 %	1,4
2011	5 068	9 367	202	14 233	-9 165	35,6 %	1,5
2012	5 030	9 814	196	14 648	-9 618	34,3 %	
2012 juni	1 907	5 229	120	7 016	-5 109	27,2 %	
2013 juni	1 798	5 372	108	7 060	-5 263	25,4 %	

Källa: Jordbruksverket och SCB

Konsumtionen av häst och åsna är väldigt liten i Sverige. Produktion och konsumtion har varierat både upp och ned mellan åren, men har totalt sett minskat sedan EU-inträdet (se tabell 6). Produktionen minskade med 42 procent och konsumtionen med 55 procent mellan 1995 och 2012. Importen har däremot minskat med över 75 procent sedan 1995 vilket sammantaget gett en stigande självförsörjningsgrad. Än så länge kan ingen dramatisk förändring noteras på hästköttmarknaden till följd av de skandaler kring köttslaget som drabbade EU och Sverige under början av året.

Tabell 6 Sveriges handelsbalans för häst- och åsnekött, ton slaktkroppsekvivalenter

År	Produktion	Import	Export	Konsumtion	Handels- överskott	Själv- försörjningsgrad	kg/ capita
1995	2 100	1 216	10	3 306	-1 206	63,5 %	0,4
2000	1 480	1 069	231	2 319	-839	63,8 %	0,3
2001	1 400	677	199	1 879	-479	74,5 %	0,2
2002	1 480	509	456	1 533	-53	96,5 %	0,2
2003	1 460	318	17	1 761	-301	82,9 %	0,2
2004	1 390	323	16	1 697	-307	81,9 %	0,2
2005	980	511	0	1 491	-511	65,7 %	0,2
2006	860	487	1	1 346	-486	63,9 %	0,1
2007	850	472	8	1 314	-464	64,7 %	0,1
2008	970	464	25	1 409	-439	68,8 %	0,2
2009	1 080	560	192	1 448	-368	74,6 %	0,2
2010	1 100	435	37	1 498	-398	73,4 %	0,2
2011	1 330	417	67	1 680	-350	79,2 %	0,2
2012	1 210	302	0	1 512	-302	80,0 %	
2012 juni	530	143	11	662	-132	80,0 %	
2013 juni	527	125	9	643	-116	81,9 %	

Källa: Jordbruksverket och SCB

Sverige har inte förutsättningar att producera allt som efterfrågas på marknaden och många produkter kan tillverkas mer effektivt i andra länder. Även om det inte finns något särskilt mål för självförsörjning i Sverige och fullständig självförsörjning heller inte är praktiskt möjlig, så är en minskad självförsörjningsgrad ett tecken på försämrad konkurrenskraft. Att behålla produktion i Sverige är fördelaktigt eftersom landet har ett högt djurskydd och en god djurhälsa. Detta gör att antibiotikaanvändningen är låg internationellt sett. Svensk animalieproduktion är dessutom en förutsättning för att hålla landskapet öppet vilket i sin tur gynnar biologisk mångfald.

Kontaktpersoner

Åsa Lannhard Öberg, 036-15 52 74 / 0703-69 73 04, asa.lannhard@jordbruksverket.se

Jonathan Lukkarinen, 036-15 61 93 / 0703-59 35 62, jonathan.lukkarinen@jordbruksverket.se